

DISSABTE, 1 DE DESEMBRE, ÉS EL DIA MUNDIAL DE LA LLUITA CONTRA LA SIDA

La recerca per frenar l'envelliment prematur en les persones amb VIH, el repte 'inesperat'

- Gràcies a l'èxit de la teràpia antiretroviral, la comunitat científica s'enfronta avui dia a un repte inesperat fa un anys: l'envelliment de les persones amb VIH. La infecció pel virus de la sida causa un envelliment prematur del sistema immunitari i una inflamació crònica en els pacients, que es tradueix en un augment de la propensió a patologies renals, osteoporosi, alguns càncers, deterior cognitiu i malalties cardíco-vasculars.
- L'any 2016, el 14,8% dels diagnòstics de VIH a Espanya tenien 50 anys o més, així com el 8,8% de nous diagnòstics a Catalunya. Més de la meitat dels 3.000 pacients amb VIH que es tracten a la unitat de VIH de l'Hospital Germans Trias i Pujol tenen més de 50 anys.
- L'Institut de Recerca de la Sida IrsiCaixa, impulsat conjuntament per la Fundació Bancària "la Caixa" i el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, i la Fundació Lluita contra la Sida col·laboren en diversos projectes per entendre i revertir aquesta inflamació i frenar l'envelliment prematur.

Barcelona, 28 de novembre del 2018. L'enorme èxit de la teràpia antiretroviral contra el VIH ha permès que l'esperança de vida dels pacients amb VIH sigui cada vegada més similar a la de la població seronegativa. Aquest fet ha conduït a una situació inesperada fa uns anys, però alhora gratificant: l'envelliment de les persones amb VIH. Al 2018 s'han complert 35 anys de la publicació, a la revista *Science*, de l'[article](#) en què s'identificava que l'agent causant de la sida era un retrovirus. Ara, els que van aconseguir sobreviure a aquella època i sobretot els que van ser diagnosticats després de l'aparició de la triple teràpia antiretroviral (TAR) arriben a edats avançades en què s'avalua quines conseqüències pot tenir el fet d'envellir essent portadors del VIH. L'Institut de Recerca de la Sida IrsiCaixa, impulsat conjuntament per la Fundació Bancària "la Caixa" i la Generalitat de Catalunya, i la Fundació Lluita contra la Sida investiguen aquestes conseqüències, com ara que **el virus causa un envelliment 5 anys prematur del sistema immunitari**, a més d'incrementar el risc de tenir patologies cardíco-vasculars, **osteoporosi i problemes renals, entre d'altres**.

"El sistema immunitari, com qualsevol altre òrgan, envelleix amb el temps. I en les persones amb VIH aquest procés, conegut com a immunosenescència, és prematur degut a que la seva immunitat ha estat permanentment activada, treballant, a causa de la presència d'una infecció crònica", explica [Julià Blanco](#), investigador IGTP a IrsiCaixa, on lidera el grup de Virologia i Immunologia Cel·lular.

"Més d'un 50% dels 3.000 pacients que es visiten a la nostra Unitat de VIH, a l'Hospital Germans Trias i Pujol, ja han passat dels 50 anys. Tenim pacients que es van infectar als anys 90 i que ara s'estan jubilant", assenyala la Dra. Eugènia Negrodo, metgessa i cap de la línia d'[Envelliment i Complicacions associades al VIH](#) de la Fundació Lluita contra la Sida.

Un sistema immunitari envellit

Aquesta immunosenescència es veu reflectida, d'una banda, en una acumulació de cèl·lules envellides que perden la capacitat de multiplicar-se, la qual cosa és bàsica per afrontar, per exemple, un procés infecciós. El nombre màxim de divisions que pot fer una cèl·lula està limitat per la longitud dels telòmers, una part dels cromosomes. El grup de Blanco treballa actualment en una tècnica per mesurar la longitud dels telòmers en les cèl·lules immunitàries de les persones amb VIH i **poder determinar d'una manera més precisa el seu nivell d'envelliment prematur.**

L'envelliment afecta també al nombre de cèl·lules CD4, la *diana* del VIH. "Si les persones que s'infecten no són diagnosticades i comencen el tractament ràpidament, el nombre de CD4 pot baixar tant que ja no hi hagi manera de recuperar-lo. I aquesta carència sabem que està relacionada amb la immunosenescència prematura", afegeix Blanco. Això causa una inflamació crònica del l'organisme, que s'associa a un increment del risc cardíoc-vascular en persones amb VIH. En aquest sentit, IrsiCaixa i la Fundació Lluita contra la Sida col·laboren en un estudi per comprovar si **l'administració d'estatines, un fàrmac contra el colesterol, pot reduir els nivells d'inflamació i disminuir així la immunosenescència en les persones VIH+.**

Diagnòstic tardà molt més freqüent

"Un dels grans problemes en la població de més edat -assenyala Blanco- és la infecció no diagnosticada, que contribueix a una major expansió del VIH, una pitjor recuperació del sistema immunitari i una major immunosenescència, la qual cosa agreuja les seqüeles de la infecció". Segons les [dades](#) publicades aquesta setmana pel Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social, l'any 2017 el 14,8% dels diagnòstics de VIH a Espanya (sobre un total de 3.381) tenien 50 anys o més. I és en aquest segment de població on predomina més el diagnòstic tardà: des del 31,1% en els menors de 25 anys, fins al 65,2% en els majors de 50 anys. A Catalunya, segons [dades del CEEISCAT](#), l'any 2017 va haver 578 nous diagnòstics, dels quals un 8,8% van ser en persones de 50 anys o més, i un 59% dels majors de 55 anys va presentar diagnòstic tardà.

El grup de Blanco col·labora amb el de Negrodo, que coordina una cohort de 200 persones amb VIH majors de 60 anys. **"La gent inclosa dins d'aquestes cohorts porta una mitjana de 20 anys d'infecció. Això implica molts anys convivint amb el virus i d'exposició a tractaments que al principi eren molt tòxics.** A més, aquestes persones van tardar molt a iniciar la teràpia perquè abans s'esperava fins que el recompte de CD4 fos molt baix", explica Negrodo. Mitjançant aquesta cohort, la Fundació Lluita contra la Sida i IrsiCaixa estudien les diferències en l'envelliment dels sistemes immunitaris de les persones VIH+ i VIH-. Segons les dades analitzades fins ara, no es detecta un envelliment prematur de la població, però sí **un envelliment més accentuat,** és a dir, un augment de les comorbiditats a partir dels 70 anys. "En general, es veu un **increment significatiu en els casos d'osteoporosi, colesterol elevat i problemes hepàtics, així com d'alguns tipus de càncers i malalties cardíoc-vasculars**", diu Negrodo.

Conseqüències físiques i socials

"Hem de pensar que si la meitat de les persones amb VIH que atenem a l'hospital ja tenen més de 50 anys, d'aquí 20 anys aquestes persones arribaran a la vellesa. Tot i que intentem frenar

aquesta senescència, hem de preparar-nos per als casos en què no sigui possible. **Quines necessitats especials tindrà el seu envelliment? No només a nivell immunològic, sinó també cognitiu o hepàtic, entre d'altres**", diu Blanco. En aquest sentit, Negrodo subratlla especialment "un factor social molt poc avaluat fins ara i que pot suposar un problema a nivell de comunitat d'aquí uns anys: **en aquest col·lectiu sol haver-hi un percentatge més elevat de gent que viu sola o no té cap suport social**".

Més informació

Comunicació IrsiCaixa

Júlia Bestard – Tel. 93 465 63 74, ext. 121 comunicacio@irsicaixa.es

Departament de Comunicació de l'Obra Social "la Caixa"

Irene Roch. Tel. 93 404 60 27 iroch@fundaciolacaixa.es | obrasociallacaixa.org

Comunicació Fundació Lluita contra la Sida

Jordi Lanuza – Tel. 654 090 699 jlauza@flsida.org